

Tytuł karty pracy: **Piastowie cieszyńscy**

Temat: **Piastowie, Księstwo cieszyńskie**

Autor: **Beata Mendrek**

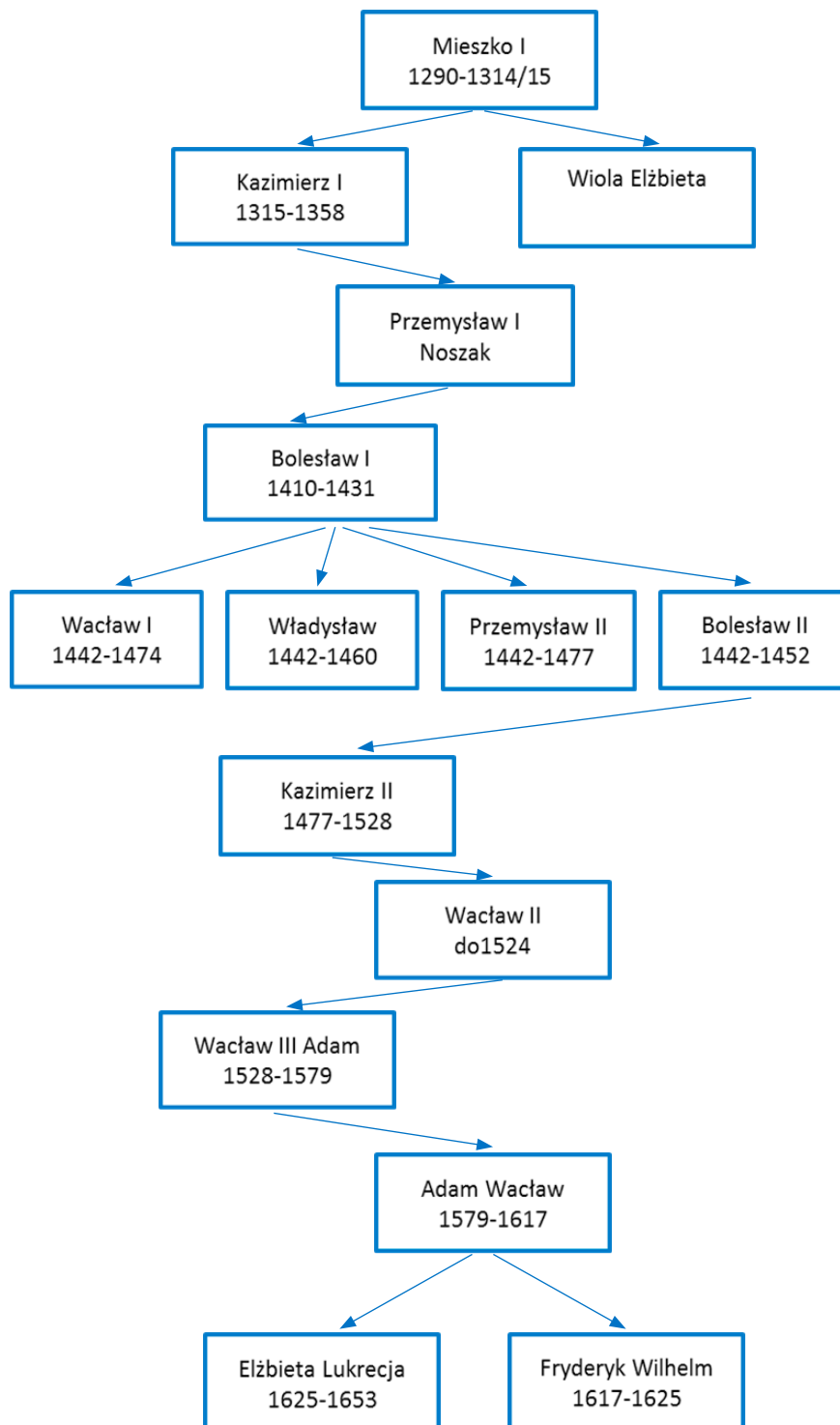
Zespół roboczy: **Beata Bednářová, Beata Mendrek,**

Kristina Pochobradská, Maria Szostak

Grupa docelowa: **etap IV**

MATERIAŁ POMOCNICZY nr 1. Tablica genealogiczna Piastów cieszyńskich.

(na podstawie Panic I., *Poczet Piastów i Piastówien cieszyńskich*, Cieszyn 2002)

Piastowie cieszyńscy

MATERIAŁ POMOCNICZY nr 2.

Biogramy wybranych władców cieszyńskich z dynastii Piastów.

Mieszko I (1252/1256 – 1315)

Był pierwszym księciem cieszyńskim, założycielem jednej z dwóch najstarszych linii piastowskich na Śląsku, najstarszym synem księcia opolskiego Władysława i jego żony Eufemii, córki Władysława Odonicy. Imienia jego żony nie znamy: z tego małżeństwa urodziła się trójka dzieci: synowie Władysław i Kazimierz oraz córka Wiola Elżbieta. (...) Z podobnych obaw przed centralizacją nie udzielił poparcia również innym Piastom, pretendantom do korony: księciu wielkopolskiemu Przemysławowi II i księciu gniewkowskiemu, późniejszemu królowi Władysławowi Łokietkowi. (...) Po zrzeczeniu się Krakowa i godności księcia krakowskiego przez innego z pretendentów do korony polskiej, Przemysława Wielkopolskiego, 10 kwietnia 1291 r. i 11 sierpnia 1292 r. książę Mieszko złożył Waławowi II hołd lenny. Wspierał następnie Waława w jego walkach o koronę polską. Brał między innymi udział w kampanii Waława przeciw Łokietkowi w 1292 r. W jej trakcie uczestniczył w wyprawie na Kraków i w bitwie pod Siewierzem. Brał również udział w koronacji Waława II na króla Polski w Gnieźnie w 1300 r. W zamian za to poparcie syn króla Waława II, Waław III, poślubił córkę Mieszka, Wiolę, która po wyjściu za mąż przyjęła imię Elżbieta.

Panic I., *Poczet Piastów i Piastówien cieszyńskich*, Cieszyn 2002, s. 5-6.

Kazimierz I (1280/1290 – 1358)

Syn pierwszego księcia cieszyńskiego Mieszka. Po śmierci ojca około 1315 r. po podziale księstwa cieszyńskiego otrzymał jego południowo-zachodnią część, to jest byłą kasztelanię cieszyńską, która od tam stanowić będzie właściwe księstwo cieszyńskie, które stanowi zarazem podstawę terytorialną Śląska Cieszyńskiego. (...) Kazimierz początkowo pozostawał w dobrych stosunkach z księciem, a od 1320 r. królem polskim Władysławem Łokietkiem. Gdy w 1326 r. wojska litewskie posiłkujące Łokietka w walce najechały również księstwo oświęcimskie doszło między księciem cieszyńskim, a królem polskim do konfliktu. W konsekwencji ułatwiło to Kazimierzowi podjęcie decyzji o zbliżeniu się do Jana Luksemburskiego a następnie, 8 lutego 1327 r. złożenia hołdu władcy Czech w Opawie. Mocą dyplomu z 23 lutego 1327 r. otrzymał księstwo w dziedziczne posiadanie, zachowując daleko idącą suwerenność wewnętrzną.

Panic I., *Poczet Piastów i Piastówien cieszyńskich*, Cieszyn 2002, s. 6-7.

Przemysław I Noszak (1332/1336 – 1410)

Był najwybitniejszym księciem cieszyńskim w ciągu stuleci. Syn Kazimierza I i Eufemii, córki księcia mazowieckiego Trojdena I. (...) Jeden z najwybitniejszych Piastów śląskich pełnego średniowiecza. Od roku 1355 brał aktywny udział w życiu politycznym, stając się z biegiem czasu jedną z najważniejszych postaci na dworze władców czeskich: cesarza Karola IV i króla Waława IV. W ich służbie sprawował rozliczne, nieraz bardzo ważne zadania dyplomatyczne. W 1380 roku Przemysław Noszak rozpoczął wielką karierę polityczną o wymiarach ogólnoeuropejskich.

Piastowie cieszyńscy

Wtedy to bowiem powierzono mu ważną, jakkolwiek zakończoną niepowodzeniem misję w Paryżu, gdzie jego zadaniem było utrzymanie zagrożonego sojuszu Czech z Francją (...). Po powrocie z Paryża Przemysław udał się na przełomie 1380 i 1381r. do Anglii, gdzie prowadził rokowania w sprawie małżeństwa córki Karola IV, Anny, z królem Anglii Ryszardem II. Książę cieszyński otrzymał od króla Ryszarda uposażenie w wysokości 500 funtów szterlingów rocznie w nagrodę za pomyślne załatwienie sprawy. Po powrocie z Anglii wyruszył ponownie do Paryża, aby wyjednać zawarcie pokoju pomiędzy toczącymi (stuletnią) wojnę Anglią i Francją. Ponadto miał doprowadzić do poprawy stosunków politycznych Wacława IV z królem Francji. (...) Ożywająca w 4 ćwierci XIV stulecia świadomość narodowa czeskiej średniej i wyższej szlachty, i jej niechęć do posiadających zbyt duży wpływ na losy państwa ludzi obcych postawiła Przemysława Noszaka w trudnym położeniu. W rezultacie został przez szlachtę czeską odsunięty, a jego miejsce w radzie królewskiej zajął książę opawsko - raciborski. W rezultacie pomiędzy obojga książętami zapanowała nieprzyjaźń, której kulminacyjnym punktem było zamordowanie w 1406 r. syna księcia Przemysława, również o imieniu Przemysław. Pomiedzy książętami cieszyńskim a opawsko - raciborskim omal nie doszło do wojny: konflikt zakończono zawarciem pokoju w Żorach 7 listopada 1407 r. Zamieszki w Czechach i idące w ślad za tym osłabienie państwa wywoływało w jego poszczególnych częściach różne reakcje. Na Śląsku tutejsi książęta, szlachta i mieszczaństwo w międzyczasie, w latach 1387 i następnych (między innymi w 1402) organizowali Związek Śląski, którego celem

było zapewnienie tej dzielnicy spokoju wewnętrznego i pokoju z sąsiadami, zwłaszcza, że zaczęła się plenić działalność różnego rodzaju rabusiów. Przemysławowi Noszakowi, z racji ogromnego doświadczenia dyplomatycznego, a także dużego autorytetu, powierzono rolę jednego z przywódców Związku. Owocem tej działalności było między innymi zawarcie 12.06.1397 r. (przy współudziale innych książąt śląskich) układu z królem Polski, Władysławem Jagiełłą, na mocy którego obie strony zobowiązywały się do zwalczania rozbójnictwa na pograniczu. (...) W 1410 r. Przemysław Noszak podjął się również pertraktacji pomiędzy Polską a Zakonem Krzyżackim w celu zakończenia wojny polsko - krzyżackiej. Pertraktacje te zakończyły się niepowodzeniem. (...) Bardzo mocna pozycja na dworze praskim, a także zapobiegliwość i gospodarność umożliwiły księciu Przemysławowi uzyskanie szeregu nabytków na Śląsku, które uczyniły go najsilniejszym Piastem śląskim przełomu XIV i XV w.

Panic I., *Poczet Piastów i Piastówien cieszyńskich*, Cieszyn 2002, s. 9-13.

Wacław III Adam (1524 - 1579)

Był pogrobowcem, jako iż jego ojciec, Wacław II, zmarł na kilka miesięcy przed narodzeniem się syna. We wczesnym dzieciństwie wychowywał go dziadek, książę Kazimierz. Po jego śmierci, na mocy decyzji księcia, opiekę nad nim przejął magnat czeski, Jan z Pernstajnu w zamian za obietnicę małżeństwa księcia z córką Pernstajna, Marią. Pod rządami Wacława III księstwo cieszyńskie przeżywało okres stabilizacji, jakkolwiek musiało ponieść znaczny wysiłek finansowy związany z wojnami tureckimi i konieczno-

Piastowie cieszyńscy

ścią budowy szańców obronnych w Jabłonkowie. Ich celem było udaremnienie ewentualnego wtargnięcia Turków na Śląsk. W 1573 r. książę kandydował bezskutecznie do godności króla polskiego.

Nie jest prawdą, jak często pisze się w pracach historyków, że już za opiekuńczych rządów Jana z Pernštejna w księstwie cieszyńskim zapanowała reformacja: księża katolicycy funkcjonowali tutaj w sposób nieskrępowany (w tym również na dworze książęcym) do 1540 roku. W istocie po tej dacie rozpoczyna się Reformacja, czego w przypadku Cieszyna najbardziej widocznym przykładem było rozwiązanie klasztoru bernardynów i dominikanów, zaś w księstwie nieco później klasztoru benedyktynów w Orłowej.

Panic I., *Poczet Piastów i Piastówien cieszyńskich*, Cieszyn 2002, s. 27.

Adam Waclaw (1574 – 1617)

Syn Waclawa III Adama i Katarzyny Sydonii, córki księcia saskiego Franciszka I. (...) Brał udział w walkach z Turkami w charakterze dowódcy oddziału jazdy. W trakcie wojny domowej pomiędzy Habsburgami opowiedział się po stronie Rudolfa II. Po objęciu przez Macieja tronu złożył mu wspólnie z przedstawicielami stanów śląskich we Wrocławiu w 1611 r. hołd. Został wówczas radcą carskim, co można traktować jako uznanie za wierną służbę Habsburgom. W 1617 r. został starostą generalnym Śląska, ale w tymże roku zmarł. Po zmianie wyznania w 1610 r. zarządził wypędzenie predykantów ewangelickich z księstwa, zaś wiernym nakazał powrót na łono Kościoła katolickiego, jednak zarządzenia te egzekwował z małą stanowczością.

Panic I., *Poczet Piastów i Piastówien cieszyńskich*, Cieszyn 2002, s. 30-31.

Elżbieta Lukrecja (1599 – 1653)

Córka Adama Waclawa i Elżbiety Kurlandzkiej, córki Gotarda Kettlera. W 1618 r. została wydana wbrew swojej woli za księcia Lichtensteinu Gundakera, z którym pozostawała następnie w separacji. Po śmierci swojego brata, Fryderyka Wilhelma, objęła po burzliwym procesie z Habsburgami, za specjalną zgodą cesarską, rządy w księstwie. Była ostatnim Piastem rządzącym księstwem cieszyńskim. Po jej śmierci księstwo to objął w posiadanie cesarz Ferdynand II, który przekazał je w ręce syna Ferdynanda III. Za panowania Elżbiety Lukrecji przez księstwo przeszła burza wojny trzydziestoletniej. Kilkakrotnie pustoszyły je armie cesarskie i szwedzkie. Te ostatnie zniszczyły warowne urządzenia zamku cieszyńskiego. Obce wojska nakładały na mieszkańców wielkie, uciążliwe kontrybucje, rujnując finansowo zwłaszcza miasta księstwa. W trakcie wojny trzydziestoletniej kilka razy ludność księstwa była dziesiątkowana przez tragiczne epidemie i klęski głodu. Ostatecznym efektem zniszczeń, jakich dopuściły się na terytorium księstwa cieszyńskiego wojska austriackie, duńskie, neapolitańskie oraz szwedzkie, a także liczne epidemie i klęski głodu, było załamanie się ekonomiczne księstwa cieszyńskiego i katastrofa demograficzna. W rezultacie tych zniszczeń księstwo cieszyńskie na ponad 100 lat weszło w okres głębokiej stagnacji zaś Cieszyn został zepchnięty na margines życia gospodarczego.

Panic I., *Poczet Piastów i Piastówien cieszyńskich*, Cieszyn 2002, s. 32.

Piastowie cieszyńscy

KARTA ODPOWIEDZI:

Ćwiczenie 1.

Mieszko I	Kazimierz I	Przemysław I Noszak	Wacław III Adam	Adam Wacław	Elżbieta Lukrecja
B	C	F	A	E	D

Ćwiczenie 2.

Władca Polski	Władca Księstwa Cieszyńskiego	Władca Czech
Władysław Łokietek	Mieszko I	Wacław II
Władysław Łokietek	Kazimierz I	Jan Luksemburczyk
Władysław Jagiełło	Przemysław I Noszak	Wacław IV Luksemburski
Zygmunt II August	Wacław III Adam	Ferdynand I Habsburg
Stefan Batory	Adam Wacław	Rudolf II Habsburg
Zygmunt III Waza	Elżbieta Lukrecja	Ferdynand II Habsburg

Ćwiczenie 3.

- I. b
- II. b
- III. c
- IV. b
- V. a
- VI. b
- VII. b, c
- VIII. b
- IX. c
- X. b
- XI. a

Ćwiczenie 4.

1. Kazimierz I	2. Fryderyk Wilhelm	3. Wacław III Adam
C	D	B

Ćwiczenie 5.

Odp. A

Ćwiczenie 6.

- Fot. 1 - Wieża Piastowska (TAK)
- Fot. 2 - Studnia Trzech Braci (TAK)
- Fot. 3 - Dom Narodowy w Cieszynie (NIE)
- Fot. 4 - Rotunda św. Mikołaja (TAK)

